СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

No. 158. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го СЕРПНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 20, 1986 No. 158. VOL. XCIII.

МОСКВА ВИПУСТИЛА НОВИЙ РАПОРТ ПРО ЧОРНОБИЛЬ

Відень, Австрія. — 382-сторінковий рапорт Совєтського Союзу про катастрофу, яка трапилася 26-го квітня ц.р. з реактором на нуклеарній станції в Чорнобилі, 70 миль на північ від Києва, буде представлено на міжнародному симпозіюмі, що його спонзорує Міжнародна агенція атомової енергії в Відні, і який почнеться в понеділок, 25-го серпня ц.р.

Американські науковці в загальному критично оцінили цей рапорт, а головним чином, деякі його заключення, як наприклад, що лише робітники на нуклеарній станції винні у тому, що сталася катастрофа. Американські науковці висловили своє здивування таким заключенням . Вони вважають, що більшість совєтських реакторів так тяжко обслуговувати і вони так скомпліковано спроєктовані, що „людська помилка" більш можлива в праці з ними, ніж з іншої будови реакторами.

Д-р Джозеф М. Гендрі, консультант в нуклеарних справах Комісії нуклеарної регуляції на протязі чотирьох років, сказав, що американська технічна громадськість — потрясена фактом, що управління надзвичайно скомплікованою системою відбувалося в такий спосіб. Те, що вони (совєти) зробили, було майже запрошенням до катастрофи".

Згідно з совєтським рапортом, в п'ятницю 25-го квітня, в 1-ій год. ночі на чорнобильській нуклеарній станції були запляновані випробування четвертого реактора. Робітники відключили аварійну захисну систему. Вони виключили автоматичну систему виключення. Зробили вони це тому, що зменшувалася потужність реактора, і робітники вважали, що в зв'язку з цим зниженням потужности непотрібне функціонування аварійної системи. Реактор працював на 7 відсотків потужности. Проте потужність реактора почала зростати, але, згідно з рапортом, робітники зігнорували цю проблему і продовжували вирпобовування Коли вони, нарешті зрозуміли розміри проблеми, вони робили намагання вилучити реактор, але не змогли зупинити ланцюгову реакцію, і в 1 год. 23 хв. ночі стався вибух, яким вбито принайменше 30 людей і піднявся радіоактивний рівень по цілому світу.

В рапорті заперечено, що на четвертому реакторі в чорнобильській станції почалося розтоплення нуклеарного палива. Нуклеарні спеціялісти Заходу віднеслися дуже скептично до цього останнього твердження, яке не пояснює, яким же чином могли бути викинені у повітря певні радіоактивні елементи.

Американські спеціялісти в нуклеарній енергії, хоч заявили, що не відкидають твердження в совєтському рапорті, поки старанно і докладно не простудіюють його, але звертають увагу на той факт, що тип і кількість радіоактивних продуктів, знайдених після вибуху реактора в Европі, вказував на те, що паливо-ураній реактора мусіло розплавитися при температурі 5,000 ступнів за Фаренгайтом.

До цих пір катастрофа, коли розплавлюється нуклеарне паливо, вважалася найгіршим нуклеарним лихом, бо при цьому радіоактивні елементи розповсюджуються на дуже великі віддалі. Якщо совєтське твердження, що паливо не розплавилося, є правдою, то це показує нову картину катастрофи, менше відомої, яка, проте, є неменшою трагедією.

Біля Києва побудували село для переселенців

Москва. — Совєтський часопис „Сельськая жизнь" в числі за неділю, 17-го серпня ц.р., подає, що в перше з 52 нових сіл поблизу Києва почали переселюватися люди, яких було вивезено з їхніх хат в наслідок чорнобильської катастрофи.

Газета пише, що українські будівники з допомогою 40 будівельних бригад з інших частин Совєтського Союзу, побудували 2,500 приміщень для деяких із 100,000 евакуованих, які не можуть повернутися додому із-за небезпечного рівня радіяції в їхніх місцевостях. Часопис подає, що 150 хат було збудовано за 50 днів в першому із 52-ох сіл, Тернопільському.

В Чикаґо створено Комітет Тисячоліття

Чикаго. — З доручення Крайового Комітету Тисячоліття Християнства в Україні тут були скликані громадські збори в четвер, 31-го липня ц.р., на яких створено Громадський Комітет 1000-ліття Християнства в Україні, Відділ Іллинойс.

Зборами провадив Голова Епархіяльного Комітету 1000-ліття в Чикаґо о. митрат Маріян Бутринський в присутності Владики Іннокентія Лотоцького, ЧСВВ, отців парохів поодиноких церков та 38 представників різних громадських та церковних організацій.

До Почесного Комітету запрошено: Владику Константина, архиєпископа Української Православної Церкви, Владику Лотоцького, єпископа Української Католицької Церкви, та пастора Олексу Гарбузюка, голову Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства.

Президію Ділового Комітету очолив дир. Роман Мицик, перший заступник голови — проф. Мирослав Семчишин, другий заступник голови — мгр Степан Скробач, україномовний секретар — Зиновія Бігун, англомовний секретар — адв. Марта Фаріон-Вислоцька.

Згідно з рішенням зборів до Президії Ділового Комітету входять голови комітетів трьох наших віровизнань.

Намічено такі референтури: фінансова, зовнішніх зв'язків, організаційно-імпрезова і пресова. Для остаточного оформлення референтур, як теж вибору Контрольної комісії будуть скликані окремі сходини.

Збори запроєктували цілий ряд відповідних плянів для гідного відсвяткування великих роковин, як: зовнішні маніфестації, зв'язки зі стейтовим і міським урядами, комісія інформації, виставки історичних, релігійних, наукових і мистецьких цінностей, репрезентативний концерт у центрі міста.

Вийшла книжка І. Кальвіна в українській мові

Атланта, Дж. (ПС УЄО в Па.). — У липні появилася у видавництві Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці з друку книжка написана Жаном Кальвіном п.з. „Інституція або Навчання Християнської Релігії".

Цей відомий церковний реформатор належить до визначних богословів у Західній Европі, а особливо в Швайцарії. Він також мав у свій час вплив і на різних вчених і аристократів в Україні, як про це пише проф. Михайло Грушевський в своїй книжці „З історії релігійної думки на Україні".

Під цю пору майже всі існуючі українські євангельські віровизнання в головному тримаються кальвіністичного розуміння християнства. Видання цієї книжки є важним надбанням для українських протестантів, але в певній мірі і для християн з українських традиційних Церков, щоб правдиво знати і розуміти цього реформатора.

Переклав цю книжку з голляндської на українську мову ще перед 1939 роком пастор Юліян Шульга і вона в 1939 році була видана Українською Євангельсько-Реформованою Церквою в Західній Україні. Тепер вона появилася другим виданням стараннями і коштами її перекладача, який 13-го червня ц.р. помер.

Ця книжка має понад 200 сторінок більшого формату і коштує в розпродажу 15 дол. Замовляти її можна, пишучи на адресу: Ukrainian Evangelical Alliance of North America, 5610 Trowsbridge Dr., Dunwoody, Ga.

На оселі „Київ" закінчилося таборування

Аккорд, Н. Й. (О.Ш.).— У суботу, 26-го липня ц.р., тут на одумівській оселі „Київ" відбулося закінчення літнього сезону таборування молоді.

Протягом чотирьох тижнів на цій оселі відбувалися одумівські молодечі табори — виховні й відпочинкові. В останніх двох тижнях відбувалися річночасно два табори: відпочинково-виховний і кобзарський, комендантом яких був Микола Фурсик.

У суботу в год. 11:30 в головній вітальні оселі зібралися таборовики обох таборів показати вислід їхньої двотижневої праці своїм батькам і гостям. Програма складалася з десяти точок, з яких сім виконували таборовики під акомпаньямент бандуристів, які протягом двох тижнів уперто працювали над осягненням і вдосконаленням знання гри на бандурі — кожного дня принаймні чотири години навчання, — й самостійних вправ. Їхні виступи перепліталися з точками, які виконували інструктори: Ірина Китаста та інж. Петро Гурський, він же керівник кобзарського табору.

Порівнюючи початки й кінцеві виступи, прямо не вірилося, що за такий короткий час можна осягнути так багато. В розмові з інж. П. Гурським виявилося, що за ці два тижні особа може осягнути багато більше ніж за цілий рік праці вдома, маючи лише одну лекцію в тиждень. Прослухавши програму, легко в цьому переконатися.

Ціла програма віддзеркалювала процес навчання.

Праця і небуденна вмілість керівника курсу інж. П.Гурського й інструкторів Ірини Китастої та І. Праска увінчалися надзвичайним успіхом.

„Мистець помер — хай живе його мистецтво!"

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — У наших руках щойно випущена збірка книжкових знаків Якова Гніздовського. Темна, сувора обгортка з так добре відомим знаком мистця, на кожній сторінці дбайливо виконаний один екслібрис, усього разом 54, стільки, що їх всіпв за своє життя зробити Яків Гніздовський.

У збірці вступ англійською мовою пера куратора збірки графіки бібліотеки Прінстон університету і стаття також в англійській мові пера покійного мистця. Книжка друкована у професійному видавництві Коліш із мистецьким оформленням американського графіка Джеррі Келлі.

Коли тримаєте цю книжку в руках, ви бачите, що вона — це вияв любови та пошани до Якова Гніздовського, його найближчих та тих, які високо цінили його мистецтво. Ці найближчі це — дружина Стефанія, яка й видала своїми коштами збірку, та її доня Марія-Марта. Вони саме відвідали нашу редакцію, щоб розповісти про книжку та про дальші пляни і задуми, якими велике мистецтво Якова Гніздовського буде дальше жити серед нас.

Стефанія Гніздовська з дочкою Марією-Мартою в редакції „Свободи".

Теперішня збірка появилася лише у 500 примірниках, — пояснює С. Гніздовська, тому що її виконання було особливо дбайливе та вимагало справді найкращої друкарні та найкращого оформлення. З цієї малої кількости приготовано 50 примірників особливо люксусового видання, оправленого в шкіру та з одним оригінальним друком, який можна витягнути і оправити. На причуд, каже С. Гніздовська, ці 50 примірників помимо ціни 100 дол. вже всі розпродані, хоча появляться щойно у вересні та в тому часі будуть розіслані до власників. Взагалі, довідуємося від матері та дочки мистця, зацікавлення збіркою екслібрисів дуже велике і вони постійно дістають письмові замовлення.

У нашій цікавій розмові із найближчими серцю Покійного, вони розказують багато про Я. Гніздовського, про спосіб його праці, про всецілу посвяту мистецтву і про графіку, яка в останніх роках найбільше полонила його увагу та творчість.

(Закінчення на стор. 4)

Ізраїльсько-совєтські переговори не принесли успіху

Гельсінкі, Фінляндія. — У понеділок, 18-го серпня, вперше за 19 років офіційно зустрілися ізраїльські і совєтські дипломати. Через півтори години зустріч закінчилася і, як сказав репортерам один із членів ізраїльської делеґації, „переговори не відновляться ані сьогодні, ані завтра. Зустріч закінчена".

Інший член ізраїльської делеґації заявив, що контакти з Совєтським Союзом будуть продовжені, але де і коли, він не уточнив. Міністер закордонних справ Ізраїля Їцак Шамір сказав кореспондентам, що він має надію зустрітися з совєтським колеґою Едуардом Шеварднадзе у вересні, перед або під час сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

Оскільки ні совєтська, ні ізраїльська сторони не повідомили офіційно, чому переговори закінчилися провалом, про це можна лише здогадуватися. Майже всі політичні спостерігачі переконані, що переговори були перервані у зв'язку з вимогою Ізраїля включити до порядку денного справу про репатріяцію совєтських жидів. Представники СССР ще задовго до початку зустрічі говорили, що готові обговорювати лише два питання — про встановлення консульських зв'язків і про майно Російської Православної Церкви в Єрусалимі. Однак Ізраїль, мабуть, настоював на обговоренні становища совєтських жидів і іміґрації, і стало зрозуміло, що сторони ні про що не договоряться.

В неділю, 17-го серпня, за день до початку зустрічі, ряд бейрутських газет надрукували статтю пресового агентства „Новості", в якій Москва запевняла своїх арабських союзників, що не може бути й мови про відновлення дипломатичних відносин між СССР і Ізраїлем. Москва клялася у своїй вічній дружбі до арабів і запевняла, що не залишить їх у біді. В статті було сказано, що переговори в Гельсінкі не вийдуть за рамки тем, про які було домовлено раніше, тобто про консульські відносини і про майно РПЦеркви в Єрусалимі.

В той же день англійська газета „Обсервер" надрукувала статтю Анатолія Щаранського, в якій він переконував уряд Ізраїля зайняти безкомпромісове становище в переговорах з Совєтським Союзом: „Прогрес в інших справах повинен залежати від згоди Совєтів випустити 400,000 жидів". А. Щаранський настоює на тому, що справа про репатріяцію совєтських жидів повинна стояти на першому місці в будь-яких переговорах Ізраїля з СССР. На цьому настоювали і громадяни Ізраїля, які в останні роки еміґрували з СССР.

Ініціятором переговорів був, як відомо, Совєтський Союз, який зацікавлений не стільки в консульських зв'язках з Ізраїлем і власністю РПЦеркви, скільки в можливости відігравати хоч якусь ролю у близькосхідніх справа. Зірвавши в 1967 році відносини з Ізраїлем, Совєтський Союз відрізав собі дорогу до посилення впливу в цьому районі світу.

М. ҐОРБАЧОВ ЗАКЛИКАЄ ЗСА ДО ПРИПИНЕННЯ АТОМОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

Совєтський лідер, генеральний секретар ЦК КПСС, Міхаїл Ґорбачов проголосив у понеділок, 18-го серпня ц.р., продовження мораторіюму на випробування атомової зброї до кінця цього року, тобто до 31-го грудня 1986 року. При тому він закликав З'єднані Стейти Америки, головно Адміністрацію президента Роналда Реґена піти слідами СССР, розпочати переговори ча цю тему і тим самим дати приклад іншим державам світу, головно тим, які вже мають атомову зброю.

Беручи до уваги можливість другої зустрічі на вершинах між ним і президентом Р. Реґеном пізньою осінню цього року, М. Ґорбачов висловив надію, що у висліді цієї зустрічі, яка, на його думку, повинна бути ділова, вдасться підписати принаймні тимчасовий договір про зупинення атомових випробувань і дальшої продукції нуклеарної зброї та зрушити з місця переговори у Женеві, метою яких є добитися редукції стратегічної нуклеарної зброї, зокрема далекобіжних ракет.

Свої пропозиції совєтський лідер, користуючись західнім способом, подав під час виступу на телевізії з крайовим засягом і на тему мораторіюму, частинного розброєння і міжнародної політики взагалі, він говорив пів години часу. Совєтський мораторіюм розпочався ще 6-го серпня 1985 року і триває, з продовженнями, досі. Незалежні спостерігачі, які слідкують за атомовими підземними випробуваннями в світі заявляють, що Совєтський Союз дотримувався проголошеного мораторіюму і не випробовував в тому часі жадних атомових бомб під землею, крім нуклеарних ракет на морі, що також було порушенням договору САЛТ II з 1979 року, який, до речі, не був ратифікований американським Конгресом і тому немає тут сили закону.

У Вашінґтоні, речники Державного департаменту заявили, що Уряд ЗСА тимчасово не може пристати до проголошеного СССР мораторіюм, а представник Білого Домі Леррі Спікс, який перебуває разом з Президентом у Каліфорнії підкреслив у розмові з кореспондентами, що СССР під час тривання політики детанту напродукував достатню кількість нуклеарної зброї і тепер може дозволити собі на накладання мораторіюму, тоді коли ЗСА мусять спочатку вирівняти свої запаси тієї зброї, які були занедбані за попередньої Адміністрації.

Очевидно, Адміністрація Р. Реґена матиме чимало клопотів з тією справою, бо ще перед проголошенням продовження мораторіюму М. Ґорбачовим, Палата Репрезентантів ЗСА прийняла поставу, голосами 234 до 155, щоб ЗСА зобов'язалися один рік не випробувати жадної атомової зброї, поки не закінчаться переговори в Женеві і зустрічі на вершинах між лідерами ЗСА і СССР.

Дипломати в Москві і політичні спостерігачі вважають, що М. Ґорбачов, навіть якщо захоче, не зможе більше продовжувати мораторіюму на випробування з огляду на тиск військових кругів, які вважають, що ЗСА вміжчасі перевели 18 нових випробувань і що СССР може залишиться позаду Америки в нуклеарній зброї. Справа випробування залишається однак відкритою і про неї напевно говоритимуть ще державний секретар ЗСА Джордж Шулц і міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе у другій половині вересня у Вашінґтоні, а пізніше М. Ґорбачов і Р. Реґен під час другої зустрічі на вершинах.

У СВІТІ

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ Великобританії заявив, що договір про рибальство у водах південної Атлянтики, укладений між Арґентиною і Совєтським Союзом, не має ані юридичного, ані практичного значення, бо морський простір навколо Фолклендських островів є територіяльними водами Великобританії, тому договір про рибальство, в цьому районі повинен укладатися з Лондоном, а не з Буенос Айресом.

В РАЙОНІ ФІЛІППІНСЬКОГО міста Давао представники комуністичної Нової народної армії підписали угоду про припинення вогню з представником Крайового демократичного фронту. Політичні спостерігачі називають цю угоди пробною, бо невідомо, чи після цього буде підписаний крайовий договір між урядом і комуністами. Після приходу до влади президент Філіппін Коразон Акіно випустила з в'язниць багатьох комуністів, засуджених в період правління Фердінанда Маркоса. Крім того К. Акіно запропонувала комуністичним заколотникам підписати угоду про припинення вогню. Переговори в Манілі покищо не почалися і не відомо, коли почнуться.

ПРОВЕДЕНЕ ІНСТИТУТОМ Ґеллупа опитування громадської думки показало, що популярність прем'єр-міністра Великобританії Марґарет Тачер перебуває на найнижчому рівні з часу її переобрання. Лише 28 відсотків опитаних заявили, що підтримують внутрішню і зовнішню політику прем'єр-міністра. В той же час опитування показало, що популярність опозиційної лейбористської партії виросла. Лейбористів тепер підтримує 38 відсотків англійців, 32 відсотки віддали перевагу консерватистам і 27 відсотків — коаліції лібералів і соціял-демократів. Спад популярности М. Тачер багато спостерігачів пояснюють її безкомпромісовим становищем щодо санкцій проти ПАР.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ здоров'я і поліція Японії почали кампанію боротьби з новим видом наркотиків, який дістав назву „золота рибка". Наркотики, на відміну від традиційних видів, являє собою рідину. Його можна пити, розбавляючи алькогольними напоями. Переважно наркотик продається в пляшечках, зроблених у формі рибки. Звідси і його назва. Поліція вважає, що новий наркотик привозять в Японію з Тайвану члени японської мафії Якуза. Поліція вже заарештувала понад 10,000 осіб, причетних до розповсюдження „золотої рибки" і сконфіскувала 500 фунтів нової отрути.

ВІЙСЬКОВЕ КОМАНДУВАННЯ Гондурасу повідомило про одну з найбільших за всю історію країни летунську катастрофу, в результаті якої згинули 52 особи. Недавно куплений у ЗСА транспортовий літак вдарився в горб, покритий тропічним лісом, у малонаселеному районі недалеко від нікараґуанського кордону. Катастрофа сталася за кілька хвилин перед тим, як літак повинен був приземлитися на летовищі військової бази Дурсуна. Речник військово-повітряних сил Гондурасу заявив, що літак розпався на куски, а трупи неможливо ідентифікувати. Співробітник амбасади ЗСА в Гондурасі заявив, що на покладі літака не було американських громадян.

МІНІСТЕРСВО ЗАКОРДОННИХ справ Еспанії оголосило про розширення прав представництва Палестинської Визвольної Організації (ПВО) у Мадриді і про офіційне визнання за ПВО статусу уряду країни. Канцелярія ПВО була відкрита у Мадриді в 1972 році, але лише тепер десять представників ПВО дістали статус дипломатів і охорону поліції. У заяві міністерства закордонних справ сказано, що „приймаючи рішення про статус уряду ПВО, Еспанія підтверджує свою традиційно дружню політику щодо палестинського народу". Як відомо, 17-го січня цього року Еспанія встановила дипломатичні відносини з Ізраїлем.

В АМЕРИЦІ

У ВАШІНҐТОНІ БУЛО оголошено, що сенатор-республіканець з Індіяни Ричард Луґар найближчими днями має намір відвідати Філіппіни. Під час лютневих президентських виборів на Філіппінах сенатор Р. Луґар очолював делеґацію американських спостерігачів. Він, як вважають, в значній мірі сприяв резиґнації Фердінанда Маркоса з поста президента. Крім Філіппін Р. Луґар відвідає Тайван, Індонезію, Австралію і Нову Зеляндію.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ суд відкинув вимогу 82-ох сенаторів і конґресменів, які настирливо вимагали, щоб імпорт совєтських товарів в ЗСА був заборонений. Вони у своїх домаганнях керувалися тим, що для продукції цих товарів в Совєтському Союзі використовується в'язнів і тому імпорт слід заборонити на підставі закону про тарифи 1930 року. З рішенням федерального суду не погодився Вашінґтонський Адвокатський фонд, консервативна ораганізація, що представляє інтереси 82-ох законодавців. Пол Каменар, діючий директор фонду, заявив, що вони апелюватимуть до Верховного Суду. Він сказав, що споживачі не бажають використовувати продукти примусової праці. „Виходить, що ми субсидуємо совєтський ҐУЛаґ".

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ, якою контролюють демократи, проголосувала за зниження фондів на програму створення протиракетної оборони з елементами космічного базування. Вони також проголосували за тим, щоб ЗСА продовжували виконувати умови американсько-совєтського договору про обмеження стратегічного озброєння, який з американської сторони підписав в 1979 році президент Джиммі Картер, але який Сенат не ратифікував. Палата вважає, що в 1987 фінансовому році слід виділити лише 3.1 більйона долярів на створення протиракетної системи в космосі. Президент Роналд Реґен прохав виділити 5,3 більйона.

ПЕРША ЛЕЙДІ НЕНСІ РЕҐЕН, зірка фільму „Мунлайт" Сибіл Шепгерд і колишня репортерка Сі-Бі-Ес Марія Шрайвер є першими на списку 10-найгарніших жінок, який опублікував журнал „Гарпер'с Базар" у неділю, 17-го серпня. Ключами до їх краси є дієта та вправи, — заявили всі три красуні. Хоч 105-фунтова Перша Пані прозрадила, що має слабість до тістечок, проте щоденні ранкові вправи допомагають їй бути стрункою. С. Шепгерд має замилування до їзди на наколесниках і до плавання, а М. Шрайвер „тримає лінію" завдяки тому, що їсть лише двічі на день на протязі тижня, а в суботи і неділі надолужує.

КОМПЕТИЦІЯ ПОМІЖ продуцентами ропи і надпродукція її у світовому маштабі може спричинити в ЗСА, нову подібну до 1960 року, „війну" цін на ропу, заявив американський аналітик, нафтової продукції Джен Ландберг. Надпродукція нафти спричинила зниження цін на неї в ЗСА і в інших країнах. В 1960 році „війна цін" довела до того, що багато підприємців втратили свої підприємства.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відвідини президента Мехіко

Америка має добрі відносини із своїм північним сусідом, Канадою, союзником із НАТО та за окремим військово-оборонним договором. Правда, канадські патріоти ремствують на залив Канади американським капіталом і прагнули б „унезалежнитись" від нього, але з цим тісно в'яжеться проблема праці чи безробіття, тому той капітал Канаді потрібний. Зате з південним сусідом, Мехіко, відносини препогані. На це складається ціла низка причин. Найперше, у Мехіко панує страшна економічна криза, за яку Америка обвинувачує мехіканський уряд, що за соціялістичною рецептою, удержавив більшість фінансових і промислово-торговельних підприємств. Мехіко винен закордонові кругло 70 більйонів долярів, з того одну третину американським банкам. Інфляція в Мехіко доходить до 80 відсотків у цьому році і в наслідок безробіття та нужди напливають через відкритий суходільний кордон із Мехіко щоденно кругло 2,500 мехіканців до ЗСА, шукаючи тут праці. Це створює ремствування американських робітничих спілок та окрему проблему для Уряду іміґрації із щораз більшим числом нелеґальних мешканців Мехіко є теж продуцентом різних наркотиків, головно маріхуани, але також кокаїни і героїни, а одвертий суходільний шлях до ЗСА приманює теж інших експортерів наркотиків, особливо Колюмбію, користати з Мехіко, як „коридору" до ЗСА. Є ще й суто політичні причини дисонансів, оця країна живе в приязних відносинах з комуністичними Кубою і Нікараґуа і Мехіко є рішучим противником американської збройної акції проти сандіністського режиму в Нікараґуа.

Але Мехіко потребує американського капіталу та й — американських кредитів і американських туристів, що привозять доляри. Американські керівні державні й фінансові кола здають собі також справу що Мехіко — це велика країна із кругло 78 мільйонами населення та територією тричі більшою від Тексасу. Вони теж свідомі, що найкращим шляхом до розв'язки всіх отих труднощів і клопотів із Мехіко є безпосередні розмови і шукання компромісів. Економічні труднощі Мехіко дають зброю в руки Америки вчинити натиск на Мехіко для прикорочення експорту наркотиків та відчуження Мехіко від комуністичних ворогів Америки — Куби і Нікараґуа. Обидві сторони прийшли до переконання, що пора закінчити хронічну кризу у взаєминах тих двох сусідів і пора ліквідувати причини тієї кризи. Це й стало причиною відвідин мехіканського президента Міґуеляде ля Мадрида у Білому Домі в минулу середу.

Поважний і дуже добре поінформований щоденник „Крісчен Саєнс Монітор" із 13-го серпня приніс на цю тему передову статтю, в якій твердить, що для нової злагоди відносин між Америкою і Мехіко треба не одної вершинної конференції їхніх президентів, а десятки років.

Десять років треба, — кажеться у тій статті, — що наводить факти, дати і цифри, щоби змінилися теж внутрішні відносини в Мехіко, щоби можна перебороти тамошню інфляцію і з цим змінити структуру економіки, яка тепер терпить від соціялістичного експерименту державної контролі. Очевидно, що і обидва президенти, Реґен та Мадрид свідомі, що їхня багатогодинна нарада з участю фахівців — це тільки започаткування поправи взаємних відносин та внутрішніх труднощів Мехіко.

Але офіційний комунікат про висліди тих нарад і коментарі преси — оптимістичні. Вони стверджують добру атмосферу, що панувала під час тих нарад у Білому Домі, поруч одночасно з твердим становищем президента Реґена щодо поборювання сандіністського режиму в Нікараґуа і щодо реальної та ефективної співпраці мехіканських властей у поборюванні експорту наркотиків з Мехіко до Америки. Америка більше потрібна Мехіко, як Мехіко Америці. Тому при всіх симпатіях теперішнього мехіканського президента до соціялізму і при всій його принциповій опозиції проти втручання Америки у внутрішні справи еспаномовних країн Центральної Америки — він мусить поступитися. У самому Мехіко — твердить згаданий вище американський щоденник, — зростає опозиція проти соціялістичної системи державної контролі і зростає гін до покращання відносин з Америкою.

Михайло Кучер

СТАЛІНСЬКА ЕПОХА

Про Сталіна написано багато, але на Заході є представники т. зв. „третьої хвилі" еміґрації, які думають, що виявлено не все хоч би тому, що сталінська епоха не минула із смертю тирана.

Сталінська епоха була „молодістю" совєтського суспільства, періодом перетворення його в суспільний організм совєтського типу, досі незнаний у світі.

Тому, що сталінська епоха не минула, її варто зрозуміти поза звичайними обвинуваченнями і також звичайною лайкою. А зрозуміти не значить виправдати, хоч, наприклад, французи мають приказку такого змісту — все зрозуміти — все вибачити. Можливо. Хоч це відноситься до християнської релігії.

Якщо розглядати історію як ланцюг виправдань та осудів — її не можна зрозуміти. Сталінська епоха трагічна тому, що в тодішніх умовах вона була закономірним продуктом (наслідком) жовтневої революції. Це був єдиний спосіб для нового суспільства вижити і вибороти право на існування у нових досі незнаних умовах. Трагічність епохи була в тому, що назавжди поховала надію на ідеологічний земний рай. Ця епоха виявила страшну брехню давньої мрії людства про справедливість та добробут для всіх.

Совєтське суспільство хоче забути про цю епоху, але є страх перед її повторенням. Надія Мандельштам, дружина замученого Сталіном поета Мандельштама, попереджувала у своїх спогадах перед небезпекою навмисної втрати пам'яті, себто свідомого наміру забути минуле.

Дещо тут на перший погляд себе заперечує. Сталінська епоха увійшла у свідомість совєтського суспільства і стала початком майбутнього. Це страх який спадлючив совість людини.

Сталін переміг тим, що дістав блискучу історичну шансу, яку використав. Він збудував новий тип суспільства та побільшив у світі комуністичні тенденції і симпатії.

Якщо гітлерівська епоха — епізод; то сталінська епоха — великий перелом у світовій історії.

Часто сталінська епоха обертається у фактологічний опис, але при тому не звертається уваги *що* мало місце в масі населення і що дало базу епосі. Уся мерзота сталінської епохи не могла б зреалізуватися, як би маси населення добровільно не прийняли систему обману і насильства. Роля слова тут відповідала, щоправда примусово — суті процесів. Це величезне значення большевицької пропаґанди. Наприклад, незвичайно побільшено ролю і хист Троцького та роблено наголос на неосвіченість Сталіна. Правда, неосвіченим він був, що не перешкодило йому зайняти місце в історії. Слово-пропаґанда — дуже побільшило тоді ролю Троцького. Він більше говорив як діяв. Інтелект історичного діяча має небагато спільного з інтелектом вченого соціолога або історика. Сталін натомість зумів виконати завдання історії на даному етапі.

Найбільш поінформованими про дефекти совєтського життя є КҐБ, партійні чиновники і провокатори-донощики. Зрештою, досить велика частина совєтського суспільства знає факти, але здебільшого не розуміє їх, тому що нема опозиційної преси. Є немало людей, які критично відносяться до режиму, але з ним співпрацюють. Для совєтської людини характеристичне те, що вона безконфліктно переключається. Тому після смерти Сталіна і короткої хрущовської відлиги багато людей стали „жертвами культу" Сталіна і ті, які опинились з боку — стали жертвами також великої катастрофи. Наклеп (донос) сталінського характеру майже зник, на його місце став професійний наклеп. За Сталіна наклеп був формою революційної самодіяльности мільйонів.

Тиран помер, але його суспільство залишилось. Біля Сталіна перебувала жменька людей — партійні керівники, НКВД, але систему будували мільйони людей, яких вона систематично пожирала. Мільйони були учасниками процесів побудови комунізму, з них виходили і кати і жертви. Вони суб'єкт і об'єкт будови комунізму. Тому сталінська епоха ввійшла в структуру нового суспільства і також у психіку. Совєтський чоловік боїться, боїться в СССР і боїться у так званому вільному світі.

Можна вважати фашизм минулим явищем. Того не можна сказати про комунізм. За Сталіна почав формуватися процес нерівности. Він хотів його припинити, але вже не міг. Появилася пануюча кляса, нова червона буржуазія, яка не хоче зійти зі сцени і буде режим боронити, а в ньому своє становище.

Сталін знищив „ленінську ґвардію" як елемент конкуренції і тих, хто був активним учасником революції. Справді це була контрреволюція. Мільйони селян покинули остогидлі колгоспи і заповнили міста, стали робітниками. Вони не вернулися у колгоспи, але і не стали міськими людьми. Рабська праця — невіддільна частина комунізму совєтського типу. Війна винищила мужчин, села спорожніли і становище там стало катастрофальним. Влада із запізненням схаменулась і почала силою виганяти людей назад у село. Так зформувались засоби необхідности — величезна державно-партійна панщина. Можна мільйони людей посилати зі села у місто і навпаки, можна сотні тисяч посилати на працю туди, куди добровільно ніхто не поїде, можна маніпулювати мільйонами людей. Можна виховувати комуністичну утопію без огляду на факти життя. Утопію ніби творено для бідних, а заможне життя створене сьогодні для нової червоної буржуазії, для номенклятури.

Замах на наш стан посідання

(Ніби гумореска)

Як інформує О—КА в своєму фейлетоні „Про пирогову перемогу" в рубриці „Про це і те" („Свобода" з 28-го червня ц.р.), знялася нова буча, яка може сильно пошкодити нашій суспільності на поселеннях, або бодай тій його частині, яка проживає на нюйоркському Подолі „Іст Вилледж", хоч звідси може легко поширитися на всю діяспору.

Підступний ворог заатакував нас несподівано з флангу, вживши нової зброї з свого вигадливого арсеналу. Цим разом він не знеславлює нашого імени і не поширює дезінформації закидами коляборантства з нацистами, доконування нових злочинів, приналежности до Дивізії тощо. Його напасть звернена на кулінарну ділянку і знецінює наші національні гордощі і цінноші — вареники, чи пак, як ми їх називаємо неправильно „пироги", хоч на ділі вони відомі на американському терені як „піроґіс".

Ми називаємо їх правильним іменем „вареники" лише в приступі патріотизму, почуття національно-державницької соборности чи бажання виявити себе знаменитими знавцями української літературної мови. А так — вони „пироги", хоч ця назва стосується печеного тіста („пай).

Про вареники-пироги і про борщ ще в моїх студентських часах один весельчак із Академічного (студентського) Дому у Львові висловився: „Зібралися патріоти, пили національні цінності — борщ й їли національні гордощі — пироги, а потім компактною масою заспівали національний гимн".

Нюйоркський кулінарний критик Артур Шворц у „Дейлі Нюз" (20-го червня ц.р.) в своїй атаці на незадовільну якість вареників в ресторані „Українського Народного Дому" задумує не лише відохотити жидівську клієнтелю відвідувати цю харчівню, але його приціл розрахований на дальшу мету — передати своїм одновірцям на власність наші вареники як „піроґіс", як це сталося вже з „борщем" (Манішевіч), „шавлем" (щавель), чи локшиною, яку вже в довоєнній Галичині жиди привласнили собі як „ціпкалис" (дрібно „скубане тісто, яке додавали до картопляної зупи).

Котрийсь з наших музикологів написав, що один американський музика зробив „капирайт" на мелодію „Ой, не ходи Грицю", мовляв, це його оригінальна композиція і він судово доходитиме своїх прав. Подібну долю має й наш славетний „Щедрик".

Від вареників-пирогів та інших наших національних (тут: етнічних) страв як борщ, „ціпкалис", щавель почерез „Ой, не ходи Грицю" і „Щедрика" недалеко до привласнення росіянами 1000-ліття Хрищення України, Київської Руси й України".

Нам треба негайно протидіяти цим ворожим затіям. Може вони нарешті спонукають наші розсварені групи — УККА і УАКР об'єднатися в одну централю для спільної акції не лише в обороні кулінарних лакіток, але й у життьових проблемах, які стосуються всієї нашої спільноти.

Перший крок — зараз після вакацій запросити А. Шворца до „Дому зустрічів" при парафії св. Юра в Ню Йорку, де славетні „пирожниці" під проводом о. Лаврентія Лавренюка ліплять найкращі в діяспорі вареники й не дадуть собі вирвати пальми першенства, не то права власности. Може навіть такий смакун, чи ласун (диви — Андрусишин і Крет: „Українсько-англійський словник", стор. 982), а не „смакош", бо це польонізм, як добродій Шворц дасть себе переконати, що українські „пироги-піроґіс" таки найкращі поміж усіма цього роду стравами інших національних, чи як хто хоче етнічних груп.

Навіть такий знавець цих страв як посадник Кач під час фестивалю парафії св. Юра смакував собі наші вареники. А в Шворца і в Кача такі самі антропологічні, етнічні й віровизнаневі піднебіння...

Дмитро Волбар

В.Л.

ТРАФАРЕТ АНТИУКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ В СССР

Немає, очевидно, докладної статистики з допомогою якої можна б підрахувати цілі тонни газетно-книжкової макулятури, що її досі видали комуно-московські імперіялісти і їхні васали в поневоленій Україні проти „буржуазного українського націоналізму", боротьби українського народу за свободу, українських визвольних змагань різних періодів, включно з боротьбою ОУН-УПА-УГВР під час і після Другої світової війни. Одно можна і треба ствердити, що ця паперово-хворoблива „війна" Москви і її прислужників, там у СССР і тут поза кордонами поневоленої України, ведеться уже небавом 70 років, від часу приходу до влади в Москві большевиків і наступу її диких армій на молоду Українську Республіку, яку вони, фактично, втопили в крові українського народу у революційних і пореволюційних часах, не згадуючи вже про часи ЧК, ҐПУ, НКВД і сьогоднішнього КҐБ та Великого голоду, що його Москва придумала для винищення свідомої селянської верстви нашого народу в 1932-33 роках.

Цю боротьбу з українством, під прикриттям „українського буржуазного націоналізму", ведуть десятиліттями цілий штаб кагебістських спеціяльних „публіцистів", сотні по волі чи поневолі наймлених інтеліґентів, газетярів, книжкових памфлетистів-борзописців, подібних до померлого Тараса Мигаля, Ростислава Братуня та багатьох інших того роду пропаґандистів, що працюють на замовлення і під наглядом КҐБ.

У СССР витворився вже навіть у цій ділянці свій власний трафаретний стиль, що його навипередки стараються наслідувати теперішні писаки, повторюючи навіть ті самі арґументи, ті самі підтасовані „факти", що їх вживали старші їхні колеґи. Вони хіба відрізняються у більшому перекручуванні подій, цитат, описів осіб і подій, тобто у брехливості.

З подібним „писаннячком", насиченим ненавистю до всього, що українське, виступив в київській газеті „Радянська Україна" з 20-го липня ц.р., кореспондент газети у Львові В. Савцов (справжній львов'янин), помістивши велику підвальну статтю під заголовком „Руки в крові". Він починає з нагадування, як то гітлерівці знищили у Львові, у так званому „Янівському таборі" понад 200,000 „радянських людей" (де вони там взялися?), а також „іноземних громадян". В. Савцов далі пише, що „загони гестапівців ще до захоплення Львова мали... списки найвидатніших представників інтеліґенції, що підлягала знищенню". Автор натякає на знищення польської інтеліґенції, що його доконали німецькі ґестапівці, але большевикам було вигідніше з політичних мотивів і ненависти до українських націоналістів, зіпхати вину за вбивства на українські леґіони „Нахтіґаль" і „Роланд", які були зформовані — як каже сам автор — внутрі німецького вермахту для боротьби із совєтськими арміями, які стрімголов відступали на схід під напором великої і добре озброєної німецької армії.

Каґебівські писаки, перекрутивши історичну правду, бо факти вже були судово доказані у відхиленні закидів проти Теодора Оберлендера в Західній Німеччині, описують з цього приводу „жахи", спричинені „жовтоблакитними - нахтіґалівцями", які, — як пише автор, чи автори, — „взяли у зуби довгі ножі, позасукували рукави сорочок, кинулися на здобуття міста з витріщеними очима. Кожний хто попався до їх рук був жорстоко страчений. Так вони намагалися втілити в життя своє криваве кредо, 'або буде Україна або буде кров по коліна'. Але з лакеями, — пише далі „Радянська Україна", — владою не діляться. Тому окупанти розігнали маріонеткове правління' націоналістів на чолі з Я. Стецьком і наказали раз і назавжди забути про буржуазно-націоналістичну 'самостійність', але така політика не остудила запалу зрадників українського народу".

Тільки 1,123 днів тривав у Львові фашистський окупаційний режим, — розповідає далі автор В. Савцов, — але за цей час на Львівщині було знищено майже 900,000 „радянських людей", а також громадян Польщі, Чехо-Словаччини, Юґославії, Скандинавських країн, Великобританії, Франції, З'єднаних Стейтів Америки та інших держав.

Тут і виявляється непослідовність і брехливість авторів довжелезної статті; з одної сторони вони твердять, що „Українські буржуазні націоналісти" віддано і до самого кінця працю-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО КАТАСТРОФУ

...„А соловейко співає..." — під таким заголовком у щоденнику „Свобода" у числах за 5, 6, 7-ме серпня був видрукуваний допис письменниці Ганни Черінь про страшну катастрофу, що впала на наших людей у Чорнобилі та навколо.

Г. Черінь, працюючи в університетській бібліотеці (в Чикаго), має „під рукою" совєтську пресу і навчилася вже, з величезної гори пропагандивної „полови", визбирувати потрібні „зернята": часто з-поміж рядків, або з окремих речень у часописах чи журналах, вона може, хоч у деякій мірі, дізнатися про справжню страшну дійсність. Свою статтю авторка закінчує словами: „Горе й біда над Чорнобилем і Україною не вгаває..."

Враження від статті невимовно тяжке, жах огортає душу, читаючи про муки людей у тих частинах України. Але ж, чи ми сміємо, як кажуть „ховати голови у пісок" та не бачити як знову московський Кремль нищить уже не лише українську людину, а й рідну нашу землю?

(Закінчення на стор. 4)

Ганна Черінь

ТАКЕ МІСЦЕ! ...

I

Наші сусіди були домосиди. Любили після праці випити склянку-другу бурбону на льоду, так щоб язик заплітався... Отоді вони цілий вечір приємно розмовляли, в усьому зговжувалися — любов і лад! Ми їм заздрили, але придбати сімейну гармонію бурбонною ціною не рішались. Краще вже сперечатись, як і робиться в кожній нормальній родині!

Аж раптом — просять нас сусіди наглядати за їхнім будинком і годувати їхнього кота двічі на день.

— А куди ж це ви їдете?

— До Ляс Веґас!

— О, грати на гроші?

— Так! Ми колись там бували частенько, а оце тепер думаємо знову навідатись. Їздили, поки не програлись, та й перестали. Може тепер щастя вернеться до нас!

— Ну, то бажаємо щастя.

Три дні минули швидко. Котик, хай йому біс, нічого від нас не схотів їсти, але якось не здох. Сусіди й не знали, що він голодував.

— Що ж, виграли?

— Де там! Програли. Але було весело. Там чудово! Цілу добу вогні, — не розбереш, чи день чи ніч! Життя вирує!

Не минуло й півроку, знову сусіди просять доглядати їхнього котика. Куди ж тепер? До Ляс Веґас. Кращого місця не зіскати!

— І так вони їздили знов і знов. А чи виграли чи програли, — можна було вгадати по тім, скільки склянок бурбону випили: якщо більше двох, то таки програли. А це ми бачили, бо вони виходили зі склянками надвір, якраз проти нашого вікна.

— Знаєш що? — сказала я одного разу... — Давай і ми туди махнемо. Отже не можемо придумати, де б цей осінній тиждень прогаяти, то полетимо до Ляс Веґас. В газеті якраз є оголошення з дуже вигідною ціною: двісті п'ятдесят долярів на тиждень.

— Що це ти надумалась? І тобі не соромно? А ще українська письменниця! Ти мусиш цілій нації приклад давати!

— Ну вже й цілій нації! І що тут такого? Якщо я письменниця, то якраз мушу всі сторони життя побачити, в тім числі й Ляс Веґас. Їдемо!

— Ну, гаразд. Тільки нікому не кажи, куди їдемо, бо соромно. — Незадовго перед виїздом мусіли признатися друзям і знайомим, що їдемо на вакації, але не казали, куди. А як нас питали, то відповідали, що перше на думку спадало: до Фльориди, в Канаду... Обоє говорили невпопад, і люди дуже на те дивувалися.

Газардна гра почалася вже на літаку. Спочатку нам дали (безкоштовно!) скільки хочеш шампанського, а тоді ми давали позначені гроші, і стюардеса витягала щасливого банкнота. Добре, що ми грали на долярівки, так що небагато програли. Інші грали на 10, 20 долярів... Хтось і виграв.

— Ви вже могли б цим самим літаком вертатися додому. Нема чого їхати в Ляс Веґас, — жартувала стюардеса.

Прилетіли. Сухе блакитне небо. Тепло, навіть гаряче. В далечині мріють сухоребрі гори. Тут 320 соняшних днів на рік. Пересічно. Це значить, що можна потрапити якраз на ті 45 днів, коли дощить. Але басейни для плавання підігріті, а зливи, якщо бувають, то короткі. Пересічно випадає чотири цалі дощу на рік. Цього року — сказала провідниця — ще не було дощу. А взагалі, якщо температура „падає" нижче 100 ступенів Фаренгайта, люди вдягають сорочку з довгими рукавами. А як ще нижче, то носять хутро.

Початок Ляс Веґас (еспанською мовою — „Луги") сягає 1905 року, коли була проведена залізнаця від Солт Лейк Сити до Лос Анджелесу — через Ляс Веґас. Залізниця заманювала поселенців, обіцяючи їм мощені вулиці, артезіянську воду й роботу при будівництві. Люди прибули, але їм дошкуляли пожежі й повідь, що зруйнувала рейки. Через кілька літ залізницю полагодили. 75 миль на південь від Ляс Веґас знайшли золото; набігли шукачі золота і все, що з ними йде — прекрасні салонні дами, горілка й газардні гри. Золото висякло, але натомість уряд збудував Гуверську греблю, загнуздавши непоркірну й люту ріку Кольорадо. Президент Кулідж у 1928 році затвердив плян греблі, президент Гувер виборов на те кошти, а при Рузвелті греблю і електростанцію за чотири роки побудували. Тисячі робітників приїхали на працю з усіх кінців країни й більшість тут залишились.

І от ми їдемо до нашого готелю „Континенталь" та роздивляємось на різні будівлі.

— Це — Голідей Інн, другий по величині готель у цілім світі. А знаєте, де є найбільший у світі готель?

Ніхто не знав.

— У Москві, — сказала провідниця.

— Він, мабуть і найгірший у світі, — докинув мій сусід, цебто, мій чоловік, що крутився при вікні, фотографуючи цікаві будинки й раз-у-раз чіпляв мене ліктем.

— А це — університет.

— А що в нім студіюють? Ґемблерство?

— Так, тільки цей курс офіційно називається „Наука керування готелем".

Ляс Веґас вабить до себе тим, що тут ніхто нікого не знає або не бажає знати, ніхто ні за ким не стежить, ніхто нікого не критикує, всі рівні. На старших тут, щоб не смутити їх, не кажуть „старі" або „сеньйори", а називають їх „людьми третього віку". Старі дами ходять в міні-шортах і купують повні, а не „старечі" квитки. Та, правду кажучи, їм і нема чого уповати на старечу знижку. Тут ціни неймовірно низькі. Готель „Кінг Альберт" півбльоку від „Стрипу", рентує кімнати за 8.50 долярів, ще й нагороджує вас купонами на 100 долярів, котрі ви можете програти в їхньому касіно. Бензина дешева: 90 центів за ґальон (тоді, як у Чикаґо ціна була понад одного доляра). А їжа! Вивіски просять і молять вас зайти на сніданок (1.27 дол.), або на обід (2.57 дол., буфет, їж досхочу), вечеря (3.57 дол.) навіть із шампанським, що ллється водограєм. Якщо хтось бажає дорожчого, — можна зайти до ресторану „Ліберачі", потертися коло „зірок" і за яких 20 долярів також добре наїстися. Є тут і „Макдоналд", і „Кентакі" - курка, і „Лонґ Джан"... Хто ж би туди йшов, спитаєте?

(Продовження буде)

У поклоні вихователям

(На маргінесі посвячення пам'ятника М. Величкові)

,,Все йде, все минає"... Чомусь ці аж надто добре відомі слова не сходили мені з думки, коли зустрілася горстка нас, колишніх учнів української гімназії у Реґенсбурзькій оселі (1945-1949), на цвинтарі св. Андрія у Бавнд Бруку в Провідну неділю, 11-го травня ц.р. На 4-ту годину цього дня було заплянованo посвячення пам'ятника на могилі колишнього директора Реґенесбурської гімназії сл. п. Миколи Величка та його дружини Василини.

Майже всі ми поприїжджали вже зранку і розглядалися за знайомими обличчями. А часом приглядалися і до незнайомих — випадково впадало в око те чи інше обличчя, і пам'ять напружено працювала — чи не зустрічалися ми, бува, колись у Реґенсбурзькій таборовій ,,республіці"?

Загальний настрій багато тисячної маси ,,паломників" цього дня помітно пригноблений — у всіх на думці трагедія в Чорнобилі. З болем серця, неспокоєм і благанням рятунку вислуховують усі загальну Панахиду, відправлену на сходах Церкви-Пам'ятника.

Наші ,,реґенсбуржці" розпорошилися в цьому людському морі, яке після Панахиди хвилює сюди і туди, невпинно перекочується через величезнай цвинтар. Численне духовенство відправляє окремі панахиди на могилах, серед яких чимало рідних наших співтоваришів.

Вкоротці зустрічаю Віру П., Рому Я. і Олю М., які привезли гарний вінок на могилу директора та білі хризантеми на могилу Євгена Маланюка. разом ідемо до могили Є. Маланюка — відомого поета, інженера за фахом, який у свій час викладав українську мову, математику й геометрію у Реґенсбурзькій гімназії. Рома ставить квіти, на кілька хвилин німіємо в тихій молитві та зупиняємо зір на посмертній масці поета. А перед нашими очима виринає живе обличчя — так добре знане і зовсім неподібне до цієї маски. Уявляється висока, кремезна постать із заправою військовика, з гордо піднесеною головою, з прикметами аристократа духу, а при тому скромної людини з ледь помітною не то розсіяністю, не то зосередженістю у власному світі. Мені часто здавалося, що він просто якось не ,,пасував" ані до гімназійних викладових кляс, ані до цілої таборової атмосфери, ані до різних ,,народних університетів". Рівень його інтелекту, ерудиції і мислення при подиву гідній пам'яті просто не вміщався у їхні рамки. Проте він ніколи не відмовлявся дати якусь лекцію, прочитати доповідь, влаштувати вечір, чи поділитися з кимнебудь своїм знанням, і в товаристві був милою і безпретенсійною людиною... Жалуємо, що з наші надто юні роки ми так мало розуміли й цінували його та так неповно змогли скористати із скарбниці його знань...

Згодом до нас долучився інж. Михайло Ільків, який був близько Покійного в його останніх роках та займався похороном. Ділимося враженнями, обмінюємося інформаціями. Просимо проходячого священика відслужити Панахиду, і коли о. Ткачук згадує кількома теплими словами Покійного — нам робитися якось відрадніше на душі: спільно поділяємо пам'ять про цю надзвичайну людину, цього великого мислителя.

Мимоволі насуваються спогади і про інших наших професорів, з яких вже так мало залишилося на цьому світі. Довідуємося, що не так давно упокоїлася наша улюблена вчителька української літератури проф. Галина Карпова, але не знаємо коли, де і як. Давно вже спочивають у могилі професори Теофіль Пашківський — добрячий ,,вуйцьо", Петро Макаренко, о. Іван Попель, відійшли архиєпископ Борис Яковкевич, о. Павло Джулинський, Андрій Бойкович, Йосафат Пачовський...

Та вже й з наших рядів невблагана смерть жорстоко вириває свої, такі ще передчасні жертви. От тільки минулого року втратили ми в силі віку, в розквіті життя улюблених одноклясників, незабутніх друзів — Галюсю Бартків Калитяк і Михася Трача. Того ж року відійшов у засвіти ще молодший від них Степан Масник. перед тим бачила в часописі некролог про Василя Посполиту. Мабуть, є й інші, про яких особисто не знаю.

Засумовані переходимо залюднену площу. Час від часу зустрінеться хтось із реґенсбуржців. Усім пригадуємо і про посвячення пам'ятника і про виданий збірник ,,Реґенесбурґ".

Вкінці прямуємо до могили Величків. Милуємось пам'ятником. Стверджуємо ще раз, що він дуже відповідний: суворий вояцький хрест із чорного ґраніту, краї обрамовані вузьким орнаментом який лише підкреслює його форму, всередині вижолоблений вузький хрест, а внизу відзнака УСС із гроном калини. На підставі, під прізвищем, іменами та датами народження і смерти, на вузькій сірій смужці — присвята: ,,Дорогому Директорові — вдячні учні гімназій Золочів — Реґенесбург". Простота ліній створяє естетичний, символічний і величний ефект. Цілком віддзеркалює нашу інтенцію. Нагробник цей споруджено заходами й коштом колишніх учнів Золочівської і Реґенсбурзької гімназіій два роки тому, а ще восени 1979 року перенесено сюди тлінні останки директора, який помер у 1955 році, та його дружини, яка померла в 1978 році.

Тим часом посходилися учасники посвячення — 40-45 осіб, приблизно пополовині реґенсбуржців і золочівців. Акт посвячення довершив о. Любомир Мудрий — колишній учень Золочівської гімназії у співслуженні о. Я. Свищука. Отець Мудрий виголосив змістовне слово, сповнене глибокої пошани до Покійних, підкресливши їхню посвяту і труд для української молоді, як на рідних землях — у Золочівській гімназії, так і на еміґрації — у Реґенсбурзькій. Пригадав наш обов'язок молитися за спокій їхніх душ. Від імени реґенсбуржців коротко промовила авторка цих рядків, пригадуючи не лише про майже батьківське піклування директора М. Величка учнями і бурсаками Реґенсбурзької гімназії, а й про наш несплачений борг вдячности й пошани, нашу неспроможність допомоги Покійним у перших роках поселення в Америці, коли їм прийшлося дуже скрутно. То ж нехай бодай цей надгробник та наша пам'ять і молитви виявляють нашу спізнену пошану і любов...

Хочу вірити, що наші щирі слова — о. Л. Мудрого і мої — допомогли воскресити в пам'яті учасників образ нашого директора М. Величка — цього великого трудівника, любителя і виховника молоді, педагога ,,старої школи" з може надмірною дисципліною і строгістю, але повного дбайливости й любови, непоказуваних назовні. Ми його чомусь дуже боялися, тому, можливо, й не дивно, що в той час не могли оцінити всього добра, якого зазнали від нього. Його дружину ми знали дуже мало, ще менше цінили її, а навіть трохи недолюблювали, алеж вона, як і кожна дружина, напевно підтримувала чоловіка в усіх важких хвилинах життя та допомагала йому, а її життя теж було тернистим, особлива в довгі роки забутої всіми самотньої старости.

Вміжчасі весняна погода різко змінилася, повіяв пронизливий північний вітер, темні хмари заслонили сонце, сильно похолодніло. Легко одягнені учасники, нашвидку попрощавшись, скоро розбіглися.

Залишаємо могили й пам'ятники в Бавнд Бруку. Та думки крутяться-снуються біля багатьох інших могил, вірніше, не біля могил, а біля людей вартісних, дорогих, назаступимих, які в тих могилах спочивають. Найдовше зберігаємо пам'ять про тих, яких знали й любили. Та відходять покоління, припадає порохом років пам'ять, твориться нове життя. Все йде, все минає...

Може, не від речі буде тут пригадати, що (щоб якраз не все проминуло безслідно, щоб не все пішло в забуття) цього року заходами, силами й коштом колишніх мешканців Реґенсбурзької оселі вийшов чудовий збірник ,,Реґенсбург — Статті — Спогади — Документи", на сторінках якого зацікавлені знайдуть відбитку колишнього ,,дипівського" життя, частинку своєї молодости, а часто й себе на світлинах. Для нас, колишніх гімназистів, — це цінний і цікавий документ часу, в якому прийшла наша юність, формувалося наше ,,Я". А для майбутніх поколінь або дослідників — це багатющий матеріял того періоду нашої еміґрації. Книгу (684 ст.), в ціні 50 дол. плюс поштова оплата, можна ще набути пишучи на адресу:

Микола Кавка
2415 Devon Lane,
Drexel Hill, Pa. 19026

Людмила Ярко-Почтар

Ансамбль ,,Сизокрилі" з гордістю репрезентує українців

У понеділок увечорі, 21-го липня ц.р., ансамбль ,,Сизокрилі" з танцювальної студії Роми Прийми-Богачевської репрезентував українців на бенкеті, влаштованому для членів стейтових урядів східнього побережжя в Джерзі Сиґі, Н. Дж.

З нагоди 100-ліття Статуї Свободи це величаве прийняття відбулося в Ліберті Парку у великій залі історичного будинку, який колись служив транспортовою залізничою станцією іміґрантів, що покидали острів Елліс і поселювалися по різних містах ЗСА.

Заля, удекорована величезними рослинами, серед яких світилися побільшені вивіски-знімки зі сценами з життя іміґрантів, була заповнена публікою. Ввічлива обслуга стояла біля вдекорованих столів з різними етнічними стравами і обслуговувала присутніх. Жінка, перебрана на Статую Свободи із смолоскипом в руці проходжувалася по залі.

Стейтова рада мистецтва постаралася про розвагову частину, яка включала танцювальні групи і ансамблі, що складалася з естонців, словаків, китайців, вірменів, греків, українців з мистецької студії Роми Прийми-Богачевської, муринів з Нюарку, а також була запрошена симфонічна оркестра з Ню Джерзі.

Всі танцювалні групи сяяли різнобарвними строями і чарували присутніх своєю етнічною музикою, плавними рухами і акробатикою. Все було цікаве, миле і чудове. Оплескували їх бурхливо.

Але коли 16 українських танцюристів з ансамблю ,,Сизокрилі" в пишних барвистих строях заповнили сцену і привітали присутніх танцем ,,Привіт", публіка наче б то ожила і з захопленням слідкувала за кожним рухом, за кожним кроком, які віддзеркалювали такт і темпо то чарівної й плавної, то бадьорної і жвавої музики. Оплески були часті і бурхливі. Але це ще не було все. Зараз же слідував ,,Гопак", і неабиякий гопак, а гопак за хореографією Роми Прийми-Богачевської. Гопак, що пробуджує в українця гордість, що він українець. Вдарили в бубон, вийшли стрічкою молоді козаки, заграла музика і понесла ґраціозно красуні-дівчата і хлопці по сцені. Публіка була зачарована їхніми рухами, які під звуки чудової музики переходили від плавних чарівних до бурхливих нюансів. Здавалося неначе електричний струм пройшов по залі, бо людські очі загорілися, на обличчях — здивовання, захоплення. Оплески слідували за оплесками, і тому іноді здавалося що ось буде кінець, але ,,Сизокрилі" продовжували здивовувати і полонити захоплених глядачів своїми знаменито виробленими кроками і своєю віртуозністю під звуки чудової симфонічної оркестри. Публіка, здавалося, впадала в екстазу і коли цей неначе неймовірний танець скінчився в унісон з останнім звуком музики, всі ахнули і, бурхливо апльодуючи, поставали з місць і влаштували нашим молодим виконавцям овацію.

Для нас, присутніх українців, це був побудливий незабутній момент. Ми були свідками успіхів нашої здібної молоді серед американської публіки. Ми відчували, що цим вступом наша молодь мала нагоду дати знати більше про себе, мала нагоду поінформувати ще багато несвідомих людей про наш український народ.

Ми були горді з цього виступу, а особливо з чудового танцю, виконаного на такому високому технічному рівні.

За це ми дякуємо нашому неоціненому мистцеві Ромі Приймі-Богачевській, провідниці нашої молоді. Дякуємо їй за її невтомну працю, за її вміння прищепити в наших дітях любов не тільки до танцю, але до всього рідного, великого минулого. Хто бачив останню хореографію Роми Прийми-Богачевської під назвою ,,Боротьба", той зрозумів без слів мету і прагнення нашого молодого покоління.

Зінаїда Левицька

Три українські осередки на Фльориді

Найстарше українське поселення на південному побережжі фльоридського стейту, головно в Маямі, Маямі Біч, Голливуді та Лотерделі, де взимку доволі тепло, а влітку температура поважно охолоджується постійним подувом з води, бож чимало наших поселенців (головно в Маямі Біч) мешкають два-три квартали від океану. Зимовий сезон для приїжджаючих рентівників тут триває чотири-п'ять місяців, а решта року дуже вигідна для короткотермінових вакацій, бо вибір помешкань великий та ще й по значно нижчих цінах, порівнюючи зі зимовою порою.

Другий український осередок є в Сейнт Пітерсбурзі, приблизно 250 миль на північ від попереднього, де скупчення українських постійних поселень розташоване головно в північній частині міста. В цьому осередку українська спільнота живе переважно в одноповерхових хатах і частинно в апартаментах та подалі від побереж Мехіканської й Тампської заток. Тут помешкання огріваються короткий час зимою й охолоджуються в літньому сезоні.

Третій український осередок на Фльориді є приблизно посередині між двома згаданими, тобто на півдні від Пітерсбургу й зосереджений в Норт Порті (що є пов'язаний з прилеглими сусідніми містами—Порт Шарлотом та південною частиною Венес, де є відоме ,,Озеро молодости" (Fountain of Youth). В ньому вода цілий рік тепла та має різні мінеральні солі. Сюди прибувають головно американці европейського походження, тобто чехи, німці, хорвати, поляки та українці з цілого континенту Північної Америки. В цих місцевостях також потрібне огрівання в час короткої зими та охолодження під час літнього сезону. Зі згаданих тут місцевостей є близько й до побереж Мехіканської затоки.

У згаданих трьох осередках є українські католицькі й православні церкви та вигідні приміщення—залі для зустрічей (включаючи спільні обіди під час Великодніх свят), бож сюди прибувають часто на відпочинок різні мистці, науковці та громадські діячі, головно з ЗСА й Канади.

У цих поселеннях можна купити за 40,000 до 60,000 дол. досить можливий, з двома спальнями апартмент або хату з городом, де ростуть часто різні субтропічні дерева й квіти, а податки для пенсіонерів з знижками (250 до 400 дол. річно). Там є також професійні українські посередники для купна або продажі домів чи апартаментів. Їх адреси можна знайти в телефонічних книжках.

Зв'язки родинні й дружні та громадські між згаданими трьома українськими осередками існують постійно. В цьому важлива роля й української преси, яка тут є, мабуть, в кожній хаті. Сполучення автобусами (та ще й з пенсійними знижками) творять поважне удогіднення, хоч більшість переїжджає звичайно автомобілями, бо завдання великої та ще й політичної еміґрації після двох недавніх світових війн кольосальне, і воно ще не є якслід виконане. Головно видання українських наукових праць англійською мовою дослівно занедбане. Найбільш потрібна історія України для академічного англомовного світу та молодих українських ґенерацій ще й досі не видана. Властиво єдина (в двох томах) ,,Історія України", що охоплює часи від кам'яної доби до кінця Першої світової війни була написана пару літ тому професійним істориком, тобто проф. Н. Полонською-Василенко, одним із найбільших українських істориків XX століття, але ці праці наразі не вдалося перекласти через недостачу фінансових засобів.

Мешканці згаданих українських осередків переважно пенсіонери, але вони є досить активні, бож у старшому віці соняшне тепло є найкращим ліком, і воно не лише улегшує й уприємнює, але також продовжує людське життя, а для української спільноти це особливо важливе, бо ще багато праці залишилось до виконання, щоб оправдати залишення рідних земель двома великими еміґраціями в цьому столітті...

П. М.

Трафарет...

(Закінчення зі стор. 2)

вали для Гітлера і гітлерівців, а з — другої вказують на великі жертви що їх зазнав український нарід в Західній Україні, бо тоді там ще жадного ,,радянського народу" не було, з рук тих же гітлерівців.

Один ,,чорний параграф" у статті автори присвятили Князеві Української Католицької Церкви Митрополитові Андреєві Шептицькому, за його, ніби ,,благословення" українських леґіонів і його Пастирський лист з ,,привітом для побідоносної німецької армії встановленої влади, якій віддаємо належний послух". Тут В. Савцов, мабуть, натякає на благословення Митрополитом українського уряду, хоч про це він виразно не каже.

Далі він розповідає про ,,бандерівських різунів", ,,боївки вбивників", творення І Української Дивізії Української Національної Армії, про гнівне обурення сьогоднішніх мешканців Львова і Львівщини, а вкінці вигукує: ,,Вимагаємо видачі радянським властям воєнних злочинців — С. Ковальчука, М. Лебедя, М. Жука, С. Голода, Д. Куп'яка, І. Діка, Ф. Дмитрієва, Г. Уліцького, В. Савело, В. Бабенка, К. Зварича, М. Сулими, С. Мудрика, І. Кашуби, о. І. Гриньоха, А. Кабайди, Б. Козія ,,та інших гітлерівських 'м'ясників', проклятих нашим народом".

Не зважаючи на те скільки б там совєтські пропагандисти не кричали про остаточний розгром ,,українського буржуазного націоналізму" — дальша їхня писанина, сотні брошур, книжок і тисячі статтей що їх вони написали, з власної ініціятиви, чи під диктатом КҐБ, виявляють якраз протилежне. Націоналізм, ідентифікований з українським патріотизмом, ненависть українського народу, до російського імперіялізму, презирство до підневільного стану в Україні існує і цього явища заперечити не може вже совєтська пропагандивна машина, яка, до речі, користується необмеженими фондами і підтримкою імперії.

Тому не треба дивуватися, що Москва і її спомагачі ведуть також очорнюючу кампанію проти українців на поселеннях у вільному світі. Вони ж бо становлять частинку українського народу і єдині можуть сказати правду про події і ситуацію в совєтській імперії. Українцям треба об'єднатися в діяспорі не тільки для оборони, не тільки для заперечення комуно-московської лжепропаґанди, але і для протинаступу. На Заході є сили, які також переконані, що уся ця акція проти українців, балтицьких народів, білорусів, є інспірована п'ятими чи шостими колонами Москви за кордоном і тісно пов'язана з пляном Москви скомпромітувати український революційно-визвольний рух. І нам треба ці сили максимально використати для поширення нашої визвольної справи.

---

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що у понеділок, 18-го серпня 1986 р. відійшла у Вічність, по тяжкій недузі, наша Дорога
ДРУЖИНА, МАМА І СЕСТРА

бл. п.
АННА ЧОРНА
з дому КРИХОВЕЦЬ
нар. в с. Ремезівці, Україна

ПОХОРОН — у четвер, 21-го серпня 1986 р. у церкві Чесного Хреста, Асторія, Н. Й. о год. 9-ій ранку, а відтак на український католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Горем прибиті:
муж — ПЕТРО
син — ЕВГЕН з дружиною
сестра з родиною в Асторії
дві сестри і двох братів з родинами в Україні

Пластова Станиця в Лос Анджелес
з жалем повідомляє членів Пласту і Громадянство, що 13-го травня 1986 р. відійшов на Вічну Ватру

†

бл. п. пл. сен. керівництва
ЕВГЕН ЛЮДКЕВИЧ, Л. Ч.

Покійний був засновником нашої станиці, довголітнім станичним, осередковим сеніорату та завжди виховником української молоді.

ПОХОРОНИ відбулися в суботу, 17-го травня 1986 р. в Лос Анджелес.

Горем опечаленій Родині Покійного складає найщиріші співчуття
Пластова Станиця Лос Анджелес

☦

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 17-го серпня 1986 р., у вечірніх годинах відійшов від нас на Вічний Спочинок наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

св. п.
Іван Федорович Федоряка

на 65-му році трудолюбивого життя.

ПАРАСТАС відбудеться у середу, 20-го серпня 1986 р., о год. 7-ій веч. у церкві св. Покрови, ріг 12-ої та Оклейн вулиць, Філядельфія, Па.

ПОХОРОН — у четвер, 21-го серпня 1986 р., о год. 9-ій ранку у церкві св. Покрови, а звідти на український православний цвинтар св. Андрія у С. Бавнд Брук, Н. Дж.

У смутку і горі залишилися:
дружина — МАРІЯ
дочка — ТАМАРА ДЯЧЕНКО з чоловіком ПЕТРОМ
внуки — ПЕТРУСЬ І КОЛЯ
сваха — ОЛЕНА
ближча і дальша Родина в Україні

Ділюся радісною вісткою із Приятелями і Знайомими, що моя внучка

Марта Кортяк

дочка ОЛЕКСАНДРА і ЕДИ КОРТЯК

успішно закінчила Georgetown University Magna cum laude і отримала ступінь B. S. з ділянки економіки.

Сердечно вітає внучку
баба ОЛЬГА КОРТЯК

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ТУРЕЧЧИНИ Турґут Озаль повідомив, що винищувачі-бомбардувальники турецьких військово-повітряних сил атакували позиції курдських племен у північному Іраку. Атака була вчинена у відповідь на напад курдських повстанців, які обстріляли турецьке авто. При цьому загинуло 12 турецьких вояків. Прем'єр-міністер заявив, що іракський уряд був попереджений про запланований налет турецьких літаків і погодився на це.

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ
запрошує все Громадянство на

35-ий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМ

який відбудеться на Оселі СУМ в Елленвіл, Н. Й.
30-31-го серпня та 1-го вересня 1986 р.

В ПРОГРАМІ:
П'ятниця, 29-го серпня 1986 р.
Забава з танцями. Грає оркестра ,,Беркут"
Субота, 30-го серпня 1986 р.
10:00 вранці — відкриття Здвигу
11:00 — спортивні змагання копаного м'яча і відбиванки
6:00 по пол. — **Мистецька частина** — виступ танцювального ансамблю ,,**Чайка**", кер. **Орест Руснко**, та дівочого співочого ансамблю ,,**Волошки**", кер. **Христя Балко** з Осередку СУМ Йонкерс і самодіяльних гуртків з Осередків СУМ.
Вечері — **забава з танцями**
Грають оркестри: ,,**Іскра**" і ,,**Беркут**"

В ПРОГРАМІ:
Неділя, 31-го серпня 1986 р.
10:00 вранці — СЛУЖБИ БОЖІ в обох обрядах
12-та дня — **МАНІФЕСТАЦІЙНА ЧАСТИНА ЗДВИГУ**
а) Святкове слово голови КУ СУМ **д-ра Аскольда Лозинського**
б) Виступ оркестри ,,**Трембіта**" з осередку СУМ, Монтреаль, Канада
1:30 по пол — спортивні змагання
3:00 по пол — Гостинний виступ театральної групи ,,**Заграва**" з Торонто, Канада з постановкою ,,**Віва Бойко**"
9:30 ввеч — **забава з танцями**
Грають ,,**Чарівні Очі**" і ,,**Червона Рута**"
Дирекція заряду Оселі повідомляє, що на підставі стейтового закону, забороняється палити вогні на оселі.
КОМАНДА ЗДВИГУ

Комітет ОНЛПУ збирає матеріяли про Чорнобиль

У зв'язку з тим, що на Заході все ще мало відомо про засяг і наслідки нуклеарної катастрофи в Чорнобилі, і що совєтські інформації про цю катастрофу є скупі і не завжди правдиві, Комітет Оборони Національних і Людських Прав України поставив собі завдання — збирати та вдокументувати всі матеріяли, що стосуються чорнобильської трагедії та її наслідків на наших братів і сестер в Україні.

Комітет збиратиме всі вістки, статті, повідомлення, приватні і офіційні тощо, зокрема від українців в діяспорі, про цей трагічний випадок, бо без цього є небезпека, що правда про катастрофу у Чорнобилі буде прихована, так як приховані були інформації про Великий голод в Україні в 1932-33 роках. Ми мусимо цьому за всяку ціну запобігти.

Комітет прохає висилати на його адресу всі матеріяли, що торкаються: 1) досвіду членів української громади у діяспорі в їхніх намаганнях зв'язатися з родинами в Україні безпосередньо після вибуху.2) Досвіду членів української громади у їхніх намаганнях зв'язатися з родичами телефонічно або листуватися на тему вибуху у Чорнобилі. 3) Здоровельні наслідки вибуху, включаючи смерть, поранення хвороби, зразу після катастрофи і недуги в майбутньому, що спричинені радіяцією або іншими чинниками в наслідок вибуху. 4). Зарядження урядових чинників після катастрофи в Україні чи деінде в Східній Европі. 5). Евакуація і переселення мешканців Чорнобилю і околиць, а також будьякі відомості про розлучення родин переселенців.6) Рівень поінформованости про сам вибух і про засяги його. 7). Рівень поінформованости мешканців Чорнобиля і довколишніх місцевостей, а також деінде на Україні і в інших країнах Східньої Европи про сам вибух і засяги його. 8). Спостереження подорожуючих на Україну або до інших східньоевропейських країн, що торкаються чорнобильської катастрофи.

Успіх нашого проєкту залежить, головним чином, від співпраці української громади і її поодиноких членів. Тому Комітет звертається до всіх українців з проханням присилати вище згадані інформації на таку адресу:

The Ukrainian Human
Rights Committee of
Philadelphia; P.O. Box. 710!.
Philadelphia. PA. 19117.

Всі вісті і прізвища кореспондентів будуть триматися у повній таємниці. Якщо назбирається досить матеріялу про події, сполучені із вибухом у Чорнобилі, Комітет періодично буде публікувати їх.

Пам'ятайте, українська громада може і мусить піднести заслону з нещастя в Чорнобилі.

Несподівана зустріч у ватиканському музею

Український католицький університет в Римі — це не тільки науково-педагогічна установа, що її заложив Блаженніший Патріярх Йосиф для розвитку української науки у вільному світі, але теж важливе місце зустрічі, з однієї сторони українських професорів-науковців, які працюють в різних університетах світу, а з другої, це теж місце для зустрічі української молоді з усіх сторін світу, яка, слухаючи курси в УКУ, пізнає себе і поглиблює своє знання, стає більш свідомими українцями, справжніми дітьми українського народу, де б він не жив.

Саме тому велика шкода, що до УКУ не приїжджають молоді люди з України. Є в цьому певна іронія — на літніх курсах УКУ в Римі бувають українці з країн Східної і Західної Европи, з обидвох американських континентів, із Австралії, буквально, з усього світу, тільки не з України. Це певна аномалія нашої доби, що ми є всюди, всюди почуваємося свобідно, наче дома, тільки не на нашій рідній землі.

Але літні курси УКУ цього року відзначилися однією зустріччю студентів УКУ із земляками з Києва. Зустріч була коротка і не плянована, але вона залишиться в пам'яті одних і других. Скажімо про це кілька слів.

У суботу, 13-го липня ц. р., празник Петра й Павла, Канцлер Львівської архиєпархії та секретар Блаженнішого Кардинала Мирослава Івана, о. д-р І. Дацько відправив рано о год. 8-ій Божественну Літургію при гробі св. мученика Йосафата в базиліці св. Петра, в якій брали участь студенти і професори УКУ. Після Літургії були заплановані відвідини ватиканських музеїв, і мене призначили на провідника... Я не мистецтвознавець, тому заздалегідь підготовив собі маршрут через музеї, зосереджуючись на об'єктах, які мені добре відомі. Ми почали нашу туру оглядом славної Богоматері „Пієта", яка стоїть направо при вході до базиліки за охоронною стіною із скла, тому що кілька років тому вона була жертвою вандалізму. Потім ми всі вийшли з базиліки і пішли до входу до музеїв. Було нас 15-ро, а крім нас була ще Леся Вирста з Парижу, дружина Аристида Вирсти, який тоді викладав музику в УКУ.

Зараз після входу до музею ми коротко зупинилися в єгипетських залях, де обговорювали культуру старого Єгипту, при чому, ми звернули увагу на високий рівень медицини в час фараонів. Потім зупиняючись тут і там при різних скарбах давнини, ми прийшли до статуї Ляокоона, про яку я мав довший виклад, з уваги на те, що ця статуя батька й синів, яких давлять змії, мала величезний вплив на естетику XIII століття і на літературу взагалі... Крім того, з уваги на те, що її віднайдено недалеко піяцци Мадонна деі Монті, де стоїть Патріярший двір і парафія свв. Сергія і Вакха (ця статуя, до речі, дала назву вулиці, при якій стоїть цей наш монумент давнини — Вія деї серпенті, — (вулиця зміїв), вона має певне значення для українського Риму. Але головним об'єктом нашої мандрівки по ватиканських музеях була, крім Сикстинської каплиці, яку ми дуже доглядно оглянули заля Соб'єського. Ця заля названа в честь момументального образу, що там приміщений і домінує на цілу залю. В ньому маляр Ян Матейко змалював перемогу польського короля Яна III Соб'єського над турками у 1683 році. Це справді шедевр, хоч Матейко тоді вже був старший віком, дещо недобачав, а це трохи відбилося на деяких деталях образу. Для українців цей образ важливий тим, що в ньому показаний вклад козаків у перемогу над турками. Вже сам Соб'єський виглядає наче козацький гетьман, схожий на Хмельницького, а крім того, в образі є чимало українських мотивів, включно з козаками з оселедцями на голові. Все це я почав докладно й голосно пояснювати студентам, захоплюючись величчю образу, так що я говорив, навіть не дивлячись на них. При чому, з уваги на моє обмежене знання з цієї ділянки, я згадав теж Кульчицького і його слугу та їх ролю у битві за Відень і сказав, що у Відні є навіть вулиця, звана в честь Кульчицького, а з уваги на те, що студенти кілька днів перед тим відвідали гору Монте Касино, де на монастирському цвинтарі поховано чимало українців, що брали участь у боротьбі за цю гору під час II світової війни, я перевів певне порівняння, як українці всюди борються, але рідко коли ставлять нашим поляглим пам'ятник. Ми завжди приєднані до наших сусідів, а радше наших ворогів. Така доля бездержавного народу, але я при тому сказав, що ми не сміємо забути наш вклад в історію людства, що його зробили наші предки і висловив певність, що колись, в майбутньому, світ знатиме про Україну і її славне минуле, і що нашим завданням є подавати інформації про Україну.

Сказавши своє, я обернувся й не повірив своїм очам. Число слухачів дуже збільшилося. Я мав більшу авдиторію, ніж італійські чи англомовні провідники, і всі вони з великим зацікавленням слухали кожного слова. Я зніяковів, спершу не знав, що сказати, бо то була велика несподіванка. Подумав, що то може, італійці або інші туристи хотіли послухати незнаної мови, але приглянувшись до облич, я збагнув, що то були українці.

„А ви звідки взялися", спитав я врешті. — „Ми з Києва", відповіли вони, а якийсь кремезний козарлюга зараз же додав: „Говоріть далі, пояснюйте, ми нічого, нічого не розуміємо, що ці інші нам кажуть". Я пробував далі давати свої пояснення, але ця заява викликала між студентами велике зацікавлення. Почалися розмови про Україну, про трагедію в Чорнобилі і т. п. Виявилося, що то була група Вірського, приблизно 70 люда, які виступали в Італії. Вони ще того вечора мали їхати до Больонії, і випадок, що ми зустрілися у ватиканських музеях при образі з українською тематикою, справді був дивовижний. Всі вони, очевидно, заперечили, а радше применшували небезпеку вибуху у Чорнобилі, мовляв, все те перебільшила західня преса: „Дивіться на нас, — казали, — дивіться, які ми здорові!" Група наша тут розділилася. Деякі студенти УКУ пішли з однією групою, інші лишилися зі мною. Пішли зі мною до іншої залі теж чимало киян і просили мене пояснити, які там експонати. Якось так склалося, що дальша наступна заля присвячена Непорочному Зачаттю Пресвятої Діви Марії, і я мав нагоду наших земляків дещо „катехізувати", пояснюючи фреск Франческа Подесті, що цей мистець їх створив з нагоди проголошення догми Непорочного Зачаття Папою Пієм IX 1854 року.

Шкода, що недовго довелося мені говорити про релігію і релігійне мистецтво. До моїх дуже зацікавлених слухачів з України підступив якийсь присадкуватий тип і наказним голосом сказав: „Пашлі!" і вони мене покинули. Деякі студенти з УКУ все таки залишилися з ними і мали нагоду далі розмовляти про Україну та життя українців на рідних землях і на поселеннях.

Зустріч з українцями у ватиканському музею зробила велике враження на студентів літніх курсів УКУ. Про цю зустріч і про відбуті розмови ще довго після того говорили, бо то був надзвичайний випадок, коли взяти до уваги, що тисячі людей проходять через ватиканський музей, що нам якраз пощастило зустрінути земляків з України. Можна думати, що й наші земляки тішилися, коли почули рідну мову на чужині і що ця зустріч залишиться довго в їх пам'яті.

Леонід Рудницький

НЕГРИТЯНСЬКИЙ ПАСТОР Джессі Джексон, невдалий кандидат в Білий Дім у виборах 1984 року, почав 12-денну поїздку по країнах Африки. Метою його поїздки є зібрати докази „злочинів" білого уряду Південно-Африканської Республіки щодо чорного населення, яке становить у цій країні більшість.

Про катастрофу...

(Закінчення зі стор. 2)

Тепер про щось інше. Бажано було б прочитати у „Свободі" репортаж письменниці Ганни Черінь про її подорож до Далекого Сходу. Думаю, що наші люди дуже мало знають про Китай чи Японію.

Репортажі пишуться, але ж деякі з них такі сухо-формальні, що від них хочеться спати. Коли ж читаєш допис Г. Черінь, написаний живо, цікаво, то здається, що сама авторка сидить біля вас і розповідає про країни, де вона побувала.

Л. Дончук

Філядельфія, Па.

„Мистець помер —"

(Закінчення зі стор. 1)

Він, як добре знаємо, здобув собі велику повагу та признання у чужинних мистецьких колах, а дуже інтимна та цікава штука книжкових знаків - це була його улюблена „дитина", через яку він дістався до ексклюзивної вузької групи ентузіястів і збирачів екслібрисів на міжнародному форумі. Він враз із покійним вже також головним збирачем книжкових знаків в українській спільноті у вільному світі д-ром Миколою Кузьмовичем були співтворцями Українського Товариства Екслібристів і саме збірка д-ра М. Кузьмовича мала бути підставою великої виставки українських екслібрисів, що її Я. Гніздовський підготовляв перед своєю смертю в Українському Музеї в Ню Йорку.

Тому не диво, що першою книжкою, яка вийшла тепер, коли мистця вже не стало між живими, є саме збірка ним зроблених книжкових знаків.

Його дружина інформує, що вже тепер, як ця збірка побачила світло денне і є в розпродажі, готується друге видання — збірка -каталог усіх дереворитів і вирізування на металі від 1944 до 1985 років і вона появиться в іншому спеціяльному видавництві для мистецьких книжок, Пелікан у Ню Орлінс, також з допомогою американських мистецьких кіл. Коли вона появиться Товариство американських мистців плянує влаштувати ретроспективну виставку творчости Я. Гніздовського. Це вже буде четверта з черги посмертна виставка Я. Гніздовського — ще один доказ живучости його мистецтва.

Дереворізи Я. Гніздовського можна все ще купити у дружини або в мистецьких галеріях, з яких переважно появилося у відбитках з підписом та числуванням кожного 100-150 примірників. На руках у дружини Я. Гніздовського ще чотири дереворізи, яких мистець не вспів вже відбити і вона думає їх колись також видати з відповідним ствердженням їхньої оригінальности. Випитуємо дружину і дочку про спосіб виконання цією технікою картин і вони вияснюють нам, що цілий варстат, був завжди у їхньому домі та вони допомагали мистцеві у технічній праці та у завідуванні усіми творами.

Тепер ці дві жінки поставили собі як життьове завдання і дальше продовжати цю працю та популяризувати творчість Я. Гніздовського. Вони розповідають, що саме купили інший, менший дім, такий про який мріяв мистець, і в ньому хочуть зробити постійну виставку олійних і графічних картин, ліквідуючи усі інші картини та мистецькі речі, що призбиралися за довгі роки, так щоб посвятитися всеціло лише Якову Гніздовському.

Виконуючи його заповіт, вони передали уже на власність оригінали деяких дереворитів цим мистецьким чи науковим інституціям, до яких Я. Гніздовський мав особливе відношення. Тут на першому місці вони подають Український Музей в Ню Йорку, а далі Український Інститут Америки, Музей Модерного Мистецтва в Чикаго та Українську Мистецьку галерію в Торонто, де саме відбувалася його виставка, коли мистець помер. Крім того передали вони точно означені мистцем оригінали до американських інституцій. Згідно однак із побажанням та вимогами родини, ці оригінали не можуть бути вживані у наступних 50 роках.

Але, запевняють нас дружина і дочка мистця, у них ще подостатком дереворізів, які зацікавлені можуть у них замовити, так як карточки із графіками (12 карток за 7.50 дол. або 16 за 10 дол.) або саме видану збірку у ціні 35 дол. Усі замовлення слід робити на адресу: 5270 Post Rd., Riverdale, N. Y. 10471, а після жовтня ц.р.: 5245 Netherland Ave., Riverdale, N. Y. 10471.

У нас все це у руках збірочка екслібрисів, любуємося її прегарним виданням, переглядаємо ці, власники яких, нам так добре відомі і здається нам, що ніхто так як Яків Гніздовський не умів простими, а так мистецькими лініями охопити особовість кожного з тих, що для них він виконав книжковий знак.

Тепер чекаємо зими, коли то як запевняють наші гості появиться повний каталог графічних праць мистця. Мистець помер, але його мистецтво живе серед нас і буде постійно жити!

ОБНИЗИВСЯ НЕ КРЕДИТ, А ДОМОБУДІВНИЦТВО

У статті Андрія Бука п.з. „Чи справді на овиді господарчо-економічний застій?" („Свобода", ч. 152, з 12-го серпня 1986 року) треба читати: „Домобудівництво і продаж житлових домів перших кілька місяців сильно зросли через низько відсотковий кредит. За останні два місяці вони обнизилися до 11.6 відсотка". — Ред.